

هفت شهر عشق

شرح عرفانی و انفسی زیارت عاشورا

دکتر میثم زنجیرزن حسینی

www.ketab.ir

بیت

۱۴۰۱

زنجیرزن حسینی، میثم، ۱۳۵۹ -

هفت شهر عشق: شرح عرفانی و انفسی زیارت عاشورا / میثم زنجیرزن حسینی. - قم: مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۴۰۰.
۲۰۸ ص. - (مؤسسه بوستان کتاب: ۳۰۲۵) (فلسفه و عرفان. عرفان عملی)

ISBN 978-964-09-2330-6

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتاب‌نامه: ص. [۲۰۷]-۲۰۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.

چاپ دوم: ۱۴۰۱.

۱. عرفان - شیعه. ۲. زیارت‌نامه عاشورا - نقد و تفسیر. ۳. زیارت‌نامه عاشورا - شعر. ۴. آداب طریقت. الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مؤسسه بوستان کتاب. ب. عنوان: زیارت‌نامه عاشورا. فارسی - عربی. شرح. ج. عنوان: شرح عرفانی و انفسی زیارت عاشورا. د. عنوان.

۲۹۷ / ۸۳

BP ۲۸۴/۵

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۸۴۳۷۱۹۸

۱۴۰۱

www.ketab.ir

■ موضوع: عرفان عملی (فلسفه و عرفان)

■ گروه مخاطب: تخصصی (طلاب و دانشجویان)

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۳۰۲۵

مسئلسل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۸۰۱۷

بوستان کتاب

بوستانکتاب

هفت شهر عشق

شرح عرفانی و انفسی زیارت عاشورا

- نویسنده: دکتر میثم زنجیرزن حسینی
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت چاپ: دوم / ۴۰۰ • شمارگان: ۴۰۰
- بها: وبسایت رسمی مؤسسه بوستان کتاب

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است

printed in the Islamic Republic of Iran

❖ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفاییه)، ص پ ۹۱۷ / ۲۷۱۸۵، تلفن: ۷-۳۷۷۴۲۱۵۵ / ۳۷۷۴۲۱۵۴ نمابر: ۳۷۷۴۲۱۵۴ تلفن پخش: ۳۷۷۴۴۲۶

❖ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۱۷۰ ناشر)

❖ فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱، تلفن: ۶۶۹۶۹۸۷۸

❖ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع پاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۳۲۲۳۳۶۷۲

❖ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۳۲۲۲۰۳۷۰

❖ فروشگاه شماره ۵ (رنگین کمان، فروشگاه کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، تیش خیابان ارم، تلفن: ۳۷۷۴۳۱۷۹

اطلاع از تازه های نشر از طریق پیام کوتاه (SMS)، با ارسال شماره همراه خود به ۱۰۰۰۲۱۵۵ و یا ارسال درخواست به:

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: www.bustaneketab.com

با قدردانی از همکارانی که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • دبیر شورای کتاب و سرویراستار: محمدرضا منصفی سرونانی • ویراستار: هادی قنبری
- اصلاحات حروف‌نگاری و صفحه‌آرا: حسین محمدی • نمونه‌خوانی: سیدعلی اصغر هاشمی نسب • کنترل فنی صفحه‌آرایی: سیدرضا موسوی‌منش
- مدیر گروه هنری: مسعود نجابتی • طراح جلد: امیرعباس رحیمی • اداره آماده‌سازی: حمیدرضا تیموری
- اداره چاپخانه: مجید مهدوی، ناصر منتظری و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی.

رئیس مؤسسه
محمدباقر انصاری

۰۹۵۱

فهرست مطالب

مقدمه ۹

منزل اول: دارالشنا ۱۹

مقام اول: معرفت به سبوحیت حقیقت حسینیّه و ریاست کلیه ایشان بر مقام

عبودیت ۲۳

مقام دوم: معرفت به حقیقت حسینیّه مضاف به انوار محمدیه ۲۷

مقام سوم: معرفت به حقیقت حسینیّه، مضاف به انوار علویه ۳۰

مقام چهارم: معرفت به حقیقت حسینیّه، مضاف به انوار فاطمیّه ۳۷

مقام پنجم: معرفت به مقام ثارالله، در حقیقت حسینیّه ۳۹

مقام ششم: معرفت به غایت سلوک، یعنی فنای ارواح سالکان در حقیقت

حسینیّه ۴۱

مقام هفتم: عرض سلام به حقیقت حسینیّه در مقام کثرت ۴۳

منزل دوم: دارالغزا ۴۵

مقام هشتم: بدایة المعرفة به مصیبت حسینیّه در سیر انفسی و آفاقی ۴۹

مقام نهم: برانت تمهیدیه از ممهّدین قتال حقیقت حسینیّه در جهاد اوسط و تخلی

نفس از رذایل ۵۴

منزل سوم: دارالبراءت ۷۱

مقام دهم: وصول به مقام بدایة السلم ۷۵

مقام یازدهم: برائت سالک از آل زیاد و آل مروان و بنی امیه درون، با برائت از سلسله

ذنوب ۷۷

مقام دوازدهم: برائت تحقیقیه از عمر بن سعد، شمر و ابن زیاد درون، با تزکیه قوای

شهوویه، غضبیه و وهمیه در جهاد اکبر ۸۴

منزل چهارم: دارالفدا ۹۹

مقام سیزدهم: تقدیه قوای طبیعیه و حیوانیه به ساحت قوه عقلیه ۱۰۳

مقام چهاردهم: اتحاد مصیبت حسینییه با مصیبت خویشتن ۱۰۵

مقام پانزدهم: افاضه موهبت اولی و کرامت الهی به سالک الی الله ۱۰۷

مقام شانزدهم: احیای حقیقت حسینییه در نفس خویشتن، به معیت امام منصور،

در مرتبه اولی و تحلی نفس به فضائل ۱۱۰

مقام هفدهم: وصول سالک به مقام وجیه عند الله و تجلی نفس به الوهیت

باری ۱۱۴

منزل پنجم: دارالفنا ۱۱۷

مقام هجدهم: تقرب اولی به مرتبه الوهیت با موالات حسینییه و تیرا از اعدای او ۱۲۴

مقام نوزدهم: تقرب وسطی به مرتبه الوهیت با موالات به حضرات خمس علیهم السلام و

تیرا از اعدای ایشان ۱۲۸

مقام بیستم: شهود سریان حقایق ولویه در اودیة نفوس ۱۳۱

مقام بیست و یکم: وصول به مقام نهایة السلم ۱۳۳

مقام بیست و دوم: افاضه موهبت ثانی و معرفت الهی به سالک الی الله ۱۳۴

فهرست مطالب

مقام بیست و سوم: وصول به مقام معیت در مرتبه اولی با حقایق ولویه در ساحت الوهیت	۱۳۶
مقام بیست و چهارم: تثبیت مقام صدق در مرتبه اولی در ساحت حقایق ولویه	۱۳۹
مقام بیست و پنجم: وصول به مقام محمود و قرب نوافل	۱۴۱
مقام بیست و ششم: احیای حقیقت حسینه در نفس خویشتن به معیت امام مهدی، در مرتبه ثانی	۱۴۴
مقام بیست و هفتم: وصول به قرب فرایض یا مصیبت حقایق ولویه	۱۴۸
مقام بیست و هشتم: نهایت المعرفه به مصیبت حسینه در سیر انفسی و آفاقی	۱۵۲
مقام بیست و نهم: وصول سالک به مقام الجمع و مرتبه قاب قوسین	۱۵۵
مقام سی ام: وصول سالک به مقام جمع الجمع و مرتبه او ادنی و فنای در حقیقت محمدیه	۱۶۰

منزل ششم: دار الهوی	۱۶۳
مقام سی و یکم: برانت تقدیریه از قوای علامه نفس شیطانیه به جهت القای بروک	۱۷۰
مقام سی و دوم: برانت تقدیریه از قوای عماله نفس شیطانیه به جهت تفرح نفس	۱۷۷
مقام سی و سوم: تقرب علیا به مرتبه احدیت با تبرا از اعدای حقیقت حسینه و موالات به آل محمد <small>صلوات الله علیهم</small>	۱۸۲
مقام سی و چهارم: توجه نفس به مراتب فرشیه و تثبیت برانت تقدیریه	۱۸۵
مقام سی و پنجم: توجه نفس به مراتب عرشیه و تثبیت مقام تسلیم در خویشتن	۱۸۷
عرض سلام به حقیقت حسینه در مقام وحدت	۱۸۷
مقام سی و ششم: تبرای صرف	۱۹۱

منزل هفتم: دار الشفاع	۱۹۳
مقام سی و هفتم: شهود جمال الهی در مصائب	۱۹۷
مقام سی و هشتم: وصول به مقام مشفوعیت و مسانخت با حقیقت حسینه	۱۹۹

مقدمه

سپاس بی‌قیاس، خدایی را سزااست که عباد خویش را با مصباح هدایت از ظلمات ضلالت و با سفینه نجات از غرقه شدن در سینات رهایی بخشید و درود بی‌پایان بر محمد و آل او که جملگی اقطاب عالم امکانند.

نگارنده با همه بی‌مایگی که در خود سراغ داشته، ملتزم شدم که به درخواست جمعی از رفقا و اصحاب معرفت در خصوص شرحی انفسی و عرفانی بر زیارت عاشوراء و جبه‌های را با عنوان «هفت شهر عشق» به رشته قلم درآورده‌ام که تحفه‌ای از جانب حضرت دوست به این مسکین مستکین است. امید است که این اثر در دیده فرهیختگان و اهل معرفت و ادب مقبول افتد.

این اثر ممزوج از نثر و نظم شرح انفسی زیارت عاشوراء است و نگارنده کوشیده این زیارت شریف را در مراحلی از سیروسسلوک بیان کند. کتاب شامل هفت منزل و هر منزل دارای مقاماتی است که سرجمع، به چهل مقام می‌رسد و بدین شرح است:

منزل اول «دارالشنا» و شامل هفت مقام است: مقام اول، معرفت به سبوحیت حقیقت حسینیّه و ریاست کلیه ایشان بر مقام عبودیت؛ مقام دوم، معرفت به حقیقت حسینیّه، مضاف به انوار محمدیه؛ مقام سوم، معرفت به حقیقت حسینیّه، مضاف به انوار علویه؛ مقام چهارم، معرفت به حقیقت حسینیّه، مضاف به انوار فاطمیه؛ مقام پنجم، معرفت به مقام ثارالله در حقیقت حسینیّه؛ مقام ششم، معرفت به غایت سلوک، یعنی فنای ارواح سالکین در حقیقت حسینیّه و مقام هفتم، عرض سلام به حقیقت حسینیّه در مقام کثرت؛ منزل دوم «دارالعرزا» و دارای دو مقام است: مقام هشتم، بدایة المعرفة به

مصیبت حسینیّه در سیر انفسی و آفاقی و مقام نهم، برانت تمهیدیه از ممهّدین قتال حقیقت حسینیّه در جهاد اوسط و تخلی نفس از ردّایل؛

منزل سوم «دارالبرا» و دارای سه مقام است: مقام دهم، وصول به مقام بدایه السلم؛ مقام یازدهم، برانت سالک از آل زیاد و آل مروان و بنی امیه درون، با برانت از سلسله ذنوب و مقام دوازدهم، برانت تحقیقیّه از عمر بن سعد، شمر و ابن زیاد درون، با تزکیه قوای شهویه و غضبیه و وهمیه در جهاد اکبر؛

منزل چهارم «دارالفدا» و دارای پنج مقام است: مقام سیزدهم، تقدیه قوای طبعیه و حیوانیه به ساحت قوه عقلیه؛ مقام چهاردهم، اتحاد مصیبت حسینیّه با مصیبت خویشتن؛ مقام پانزدهم، افاضه موهبت اولی و کرامت الهی به سالک الی الله؛ مقام شانزدهم، احیای حقیقت حسینیّه در نفس خویشتن، به معیت امام منصور در مرتبه اولی و تخلی نفس به فضایل و مقام هفدهم، وصول سالک به مقام «وجیه عند الله» و تخلی نفس به الوهیت باری؛

منزل پنجم دارالفنا و دارای سیزده مقام است: مقام هجدهم، تقرب اولی به مرتبه الوهیت، با موالات حسینیّه و تبرّاز اعدای اول؛ مقام نوزدهم، تقرب وسطی به مرتبه الوهیت، با موالات به حضرات خمس علیهم السلام و تبرّاز اعدای ایشان؛ مقام بیستم، شهود سربان حقایق ولویه در اودیّه نفوس؛ مقام بیست و یکم، وصول به مقام نهایی السلم؛ مقام بیست و دوم، افاضه موهبت ثانیّه و معرفت الهی به سالک الی الله؛ مقام بیست و سوم، وصول به مقام معیت در مرتبه اولی با حقایق ولویه در ساحت الوهیت؛ مقام بیست و چهارم، تثبیت مقام صدق در مرتبه اولی، در ساحت حقایق ولویه؛ مقام بیست و پنجم، وصول به مقام محمود و قرب نوافل؛ مقام بیست و ششم، احیای حقیقت حسینیّه در نفس خویشتن، به معیت امام مهدی، در مرتبه ثانیّه؛ مقام بیست و هفتم، وصول به قرب فرایض، با مصیبت حقایق ولویه؛ مقام بیست و هشتم، نهایت المعرفه به مصیبت حسینیّه در سیر انفسی و آفاقی؛ مقام بیست و نهم، وصول سالک به مقام الجمع و مرتبه قاب قوسین و مقام سی ام، وصول سالک به مقام جمع الجمع و مرتبه او ادنی و فنا در حقیقت محمدیه؛

منزل ششم «دار الهوی» و دارای شش مقام است: مقام سی و یکم، برانت تقدیریه

از قوای علامه نفس شیطانی به جهت القای بروک؛ مقام سی و دوم، برانت تقدیریه از قوای عماله نفس شیطانی به جهت تفرح نفس؛ مقام سی و سوم، تقرب علیا به مرتبه احدیت، با تبری از اعدای حقیقت حسینیّه و موالات به آل محمد علیهم السلام؛ مقام سی و چهارم، توجه نفس به مراتب فرشیه و تثبیت برانت تقدیریه؛ مقام سی و پنجم، توجه نفس به مراتب عرشیه و تثبیت مقام تسلیم در خویشتن و عرض سلام به حقیقت حسینیّه در مقام وحدت و مقام سی و ششم، تبری صرف؛

منزل هفتم «دارالشفاع» و دارای سه مقام است: مقام سی و هفتم، شهود جمال الهی در مصایب؛ مقام سی و هشتم، وصول به مقام مشفوعیت و مسانخت با حقیقت حسینیّه؛ مقام سی و نهم، تثبیت مقام صدق در مرتبه ثانیه در ساحت احدیت و مقام چهلم، وصول به مقام معیت در مرتبه ثانیه، با حقیقت حسینیّه در ساحت احدیت.

بسم رب ساقی مفتون عشق	تکسوار وادی پر خون عشق
آن که عالم جلوهای از جان اوست	عشوه‌ای از غمزه فتان اوست
الصلا ای عاشقان مست مست	باده‌نوشان و خماران الست
الصلا ای طالبان کوی عشق	ای همه دل‌دادگان روی عشق
گر فتوحاتی همی خواهی بیا	فض عشقی گر که می خواهی بیا
باده عشقش چو خواهی نوش کن	نغمه وی را بدین فی گوش کن
با ولایت از انا تا هو شود	فارغ از لا گشته الا هو شود
سیر معنا اندرین منزل بود	غیر این در مسلک باطل بود
گر صراطی خواهی اندر راه عشق	خوان زیارت نامه این شاه عشق
هفت شهر عشق این دل‌دار پو	یوسف خود را در این بازار چو
رجعت مادر کمند زلف اوست	چشم امید همه بر لطف اوست

مدخل: سند زیارت عاشورا

قدیمی‌ترین سند «زیارت عاشورا»، از شیخ طوسی در مصباح‌المتجهّد و ابن‌قولویه در کامل‌الزیارات است. راقم این سطور زیارت عاشورا را از مصباح‌المتجهّد نقل کرده